

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองที่มีความเจริญและเป็นเมืองที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดในประเทศไทยเนื่องจากเป็นศูนย์กลางของความเจริญในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมืองและการศึกษา เป็นต้น ประกอบกับการขาดแคลนที่ทำกิน ขาดน้ำในชนบทและความต้องการทำงานที่มีรายได้ดี ต้องการยกระดับฐานะของตนเองหรือต้องการศึกษาต่อ บังคับดังกล่าวข้างต้นนี้จึงเป็นสิ่งดึงดูดให้คนในชนบทหรือเมืองอื่น ๆ ย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครมากขึ้น^๑

จากการสำรวจสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.๒๕๑๓ พบว่า ๑ ใน ๓ ของประชากรในกรุงเทพมหานครหรือร้อยละ ๓๕ เป็นผู้ที่เกิดในต่างจังหวัด^๒ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากรุงเทพมหานครมีประชากรย้ายถิ่นเข้ามาในอัตราที่สูง การย้ายถิ่นของประชากรเข้าสู่กรุงเทพมหานครย่อมมีเหตุผลแตกต่างกันไปซึ่งเหตุผลในการย้ายถิ่นของประชากรตามทฤษฎีว่าด้วยการย้ายถิ่นของ Lee ประการหนึ่งคือความต้องการของมนุษย์ที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น^๓ และการศึกษาเรื่องการย้ายถิ่นภายในประเทศฟิลิปปินส์โดย Pascaul ได้อ้างถึงทฤษฎีการเชิยฐานะทางสังคม (Social Mobility Model) ข้อหนึ่งที่ว่า การย้ายจากชนบทเข้าสู่เมืองเป็นการคัดเลือกบุคคลที่มีความมุ่งหวังที่จะยกฐานะทางสังคมของตนเองให้สูงขึ้น^๔ ทั้งในด้านรายได้ การศึกษา ฐานะการครองชีพ ความต้องการทำงาน

^๑Visid Prachuabmoh and Penporn Tirasawat, Internal Migration in Thailand, 1947-1972, Working Paper No. 7, (Bangkok : Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, 1974), p. 45.

^๒สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.๒๕๑๓ (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๑๗), หน้า ๑๘-๒๓.

^๓Everett S. Lee, "A Theory of Migration," Demography 3 (1966) : 50-55.

^๔Elvira M. Pascual, Internal Migration in the Philippines. (Quezon City : University of the Philippines, 1965), pp. 315-316.

หรือการศึกษาต่อเพิ่มเติม สิ่งเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความมุ่งหวังในการยกระดับฐานะทางสังคมของบุคคลให้สูงขึ้น^๑ สำหรับการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาในประเทศไทย พบว่าการกระจายการศึกษาที่ไม่ได้สัดส่วนกันทำให้ผู้ที่ต้องการจะได้รับการศึกษาที่ดีกว่าและสูงกว่าย้ายไปยังบริเวณที่มีสถานศึกษาชั้นสูงหรือดีกว่าถิ่นเดิมของตน และพบว่าร้อยละ ๑๗ ของหัวหน้าครัวเรือนย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพมหานครเพื่อโอกาสศึกษาต่อ^๒ จากรายงานของกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย^๓ เกี่ยวกับเรื่องนี้พบว่าในแต่ละปีเด็กหนุ่มสาวเป็นจำนวนมากย้ายถิ่นจากภูมิลำเนาเดิมของตนไปยังตัวอำเภอหรือจังหวัดหรือไม่ก็ไปกรุงเทพมหานครเพื่อศึกษาต่อในชั้นสูงขึ้นไป แม้จะปรากฏว่าการจัดการศึกษาในบางจังหวัดจะมีถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วก็ตามแต่ถ้าหากฐานะทางเศรษฐกิจอำนวยแล้วบิดามารดาหรือผู้ปกครองมักจะนิยมส่งบุตรหลานเข้าไปศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครเพราะเชื่อว่ามาตรฐานการศึกษาในต่างจังหวัดต่ำกว่าในกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าความต้องการได้รับการศึกษาที่ดีกว่าและการมีอาชีพที่ดีกว่าในถิ่นเดิมของตนเป็นมูลเหตุสำคัญของการย้ายถิ่น ในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในกรุงเทพมหานครโดยเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนผู้ย้ายถิ่นมาจากต่างจังหวัดกับนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นคือผู้ที่เกิดในกรุงเทพมหานครว่าจะมีความมุ่งหวังแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพของผู้ย้ายถิ่นในประเทศไทยและในต่างประเทศพบว่ามีเพียงส่วนน้อยที่ศึกษาความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพของผู้ย้ายถิ่นโดยตรง ส่วนใหญ่ได้ศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ

^๑Pascual, Internal Migration in the Phillipines, p.317.

^๒Visid Prachuabmoh and Perporn Tirasawat, Internal Migration in Thailand, 1947-1972, pp. 47-48.

^๓กรมแรงงาน, การศึกษาข้อเท็จจริงเรื่องการอพยพของพลเมืองในประเทศไทย, เอกสารทางวิชาการ หมายเลข ๗ (พระนคร: กรมแรงงาน, ๒๕๐๘), หน้า ๖๐-๖๒.

ที่มีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพของบุคคลโดยทั่วไป ซึ่งพอจะ
จำแนกพิจารณาตามลักษณะปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ดังต่อไปนี้

ก. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

๑. อาชีพของบิดา อาชีพของบิดาเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจประการหนึ่งที่มีความ
สำคัญต่อความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพของบุตร ซึ่งนอกจากจะแสดงถึงฐานะ
ทางเศรษฐกิจของครอบครัวแล้วยังแสดงถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของบิดาและน่าจะจะมีผล
กระทบถึงกำลังใจของบุตรด้วย จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าอาชีพของบิดามีอิทธิพล
ต่อความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตร ยิ่งบิดาประกอบอาชีพระดับสูงบุตรก็ยิ่งมุ่งหวังในการศึกษาสูง
ด้วย ส่วนด้านความมุ่งหวังในอาชีพนั้นพบว่าส่วนใหญ่บุตรจะมุ่งหวังในอาชีพระดับเดียวกันกับอาชีพ
ของบิดา

๑.๑ ความมุ่งหวังในการศึกษา จากการศึกษาของ Elroy^๑ ซึ่งได้

วิเคราะห์คุณสมบัติบางประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกับการเลือกสถาบันที่จัดการ
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายผลปรากฏว่านักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพวิชาชีพชั้นสูงส่วน
มากเลือกศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ส่วนนักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพระดับใช้ทักษะจะ
เลือกศึกษาระดับพาณิชย์หรือเทคนิค นอกจากนี้ Hyman^๒ ยังพบว่าผู้ที่ต้องการให้บุตรศึกษาถึงชั้น
มหาวิทยาลัยประกอบด้วยผู้ที่ประกอบอาชีพวิชาชีพ : ร้อยละ ๗๔ นักธุรกิจร้อยละ ๖๒ ข่างฝีมือ
ร้อยละ ๕๓ ชาวนาร้อยละ ๔๗ และลูกจ้างร้อยละ ๓๕ สำหรับการศึกษานในประเทศไทย
จุมพล หนีมพานิช^๓ ได้ศึกษาเกี่ยวกับแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

^๑Merrison Max Elroy, "An Analysis of Selected Characteristics of 1967-UIWA High School Seniors and Their Choices of An Institution Officing Post High School Education," Dissertation Abstracts 44 (June 1968) :2966.

^๒Herbert H. Hyman, "The Value Systems of Different Classes, from Reinhard Bendix and Seymour Martin Lipset," in Class Status and Power. (New York : The Free Press, 1966), p.488.

^๓จุมพล หนีมพานิช, "แผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.๔" (วิทยานิพนธ์ปริกฤตคามหาบัณฑิต แผนกสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), หน้า ๑๑๔.

ปีที่ ๕ พบว่านักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์ที่บิดาประกอบอาชีพพ่อค้าและข้าราชการจะมุ่งหวังศึกษาแพทย์มากกว่านักเรียนที่บิดาเป็นลูกจ้างเอกชนและทำงานอิสระ ส่วนนักเรียนแผนกศิลป์ที่บิดาประกอบอาชีพพ่อค้า ข้าราชการและลูกจ้างจะมุ่งหวังศึกษานิติศาสตร์ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา^๑ ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เด็กวัยรุ่นไทยในชนบทเลือกทำงานหรือศึกษาต่อหลังจากการศึกษาภาคบังคับพบว่าบุตรของเกษตรกรได้ศึกษาต่อต่ำสุด บุตรข้าราชการได้ศึกษาต่อสูงสุดและรองลงมาคือบุตรของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย

๑.๒ ความมุ่งหวังในอาชีพ Stephenson^๒ ได้ศึกษาความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพของนักเรียนเกรด ๘ พบว่านักเรียนที่บิดาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการใช้วิชาชีพชั้นสูงมุ่งหวังจะประกอบอาชีพเกี่ยวกับการใช้วิชาชีพชั้นสูงด้วย นอกจากนี้จากการศึกษาของ Kroger และ Loutit^๓ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดาหรืออาชีพใดของบิดามารดากับความมุ่งหวังของเด็กน่าจะมีผลต่อการเลือกอาชีพของเด็ก สำหรับในประเทศไทย เบญจา จิรภัทรพิมล^๔ ได้ศึกษาความมุ่งหวังในอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ชั้นปีที่ ๑ และปีที่ ๔ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ที่บิดาประกอบอาชีพกลุ่มปฏิบัติงานอาชีพวิชาชีพและอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มุ่งหวังจะประกอบอาชีพกลุ่มเดียวกับบิดา ส่วนจุมพล หนิมพานิช^๕ พบว่านักเรียน

^๑ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา, "ปัจจัยที่ทำให้เด็กวัยรุ่นไทยในชนบทเลือกทำงานหรือศึกษาต่อหลังจากการศึกษาภาคบังคับ" (วิทยานิพนธ์ปริณายามหาบัณฑิต แผนกสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓), หน้า ๓๕.

^๒Richard M. Stephenson, "Occupational Aspiration and Plan of Ninth Grades," The Journal of Educational Research 49 (May 1955) : 27.

^๓R. Kroger and C.M. Loutit, "The Influence of Father's Occupational on Vocational Choices of High School Boys," The Journal of Applied Psychology 14 (September 1953) : 205.

^๔เบญจา จิรภัทรพิมล, "ความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ชั้นปีที่ ๑ และปีที่ ๔" (วิทยานิพนธ์ปริณายามหาบัณฑิต แผนกสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓), หน้า ๖๘.

^๕จุมพล หนิมพานิช, "แผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.๕," หน้า ๑๕๕.

แผนกวิทยาศาสตร์ที่บิดาเป็นลูกจ้างเอกชนและพ่อค้าเลือกอาชีพแพทย์มากกว่านักเรียนที่บิดาเป็นข้าราชการและทำงานอิสระ นักเรียนที่บิดาเป็นพ่อค้าและข้าราชการเลือกอาชีพวิศวกร รมน้อยกว่านักเรียนที่บิดาเป็นลูกจ้างและทำงานอิสระ ส่วนนักเรียนแผนกศิลป์ที่บิดาประกอบอาชีพอิสระและข้าราชการเลือกอาชีพข้าราชการปกครองมากกว่านักเรียนที่บิดาเป็นลูกจ้างเอกชนและพ่อค้า และนักเรียนที่บิดาเป็นพ่อค้าและข้าราชการเลือกอาชีพข้าราชการตุลาการมากกว่านักเรียนที่บิดาเป็นลูกจ้าง

ข. ปัจจัยทางสังคม

๑๐. การศึกษาของบิดา จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าระดับการศึกษาของบิดามีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพของบุตร บิดาที่ได้รับการศึกษาด้านกันย่อมเห็นความสำคัญในการศึกษาและอาชีพต่างกันและบุตรย่อมได้รับการกระตุ้นต่างกันด้วย กล่าวคือ

๑๐.๑ ความมุ่งหวังในการศึกษา Krauss^๑ ได้ศึกษาเด็กกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางเปรียบเทียบกับเด็กกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำพบว่าเด็กกลุ่มที่บิดามารดาสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยมากมุ่งหวังที่จะศึกษาจนถึงชั้นมหาวิทยาลัย ในทำนองเดียวกัน Elroy^๒ พบว่านักเรียนที่บิดาได้รับการศึกษาสูงส่วนมากมุ่งหวังที่จะศึกษาถึงชั้นมหาวิทยาลัย ส่วนนักเรียนที่บิดามารดาไม่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมุ่งหวังจะศึกษาในระดับพณิชยหรือเทคนิค และ Sewellและ Shah^๓ พบว่าความสำเร็จทางการศึกษาของบิดามารดาจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่จะกระตุ้นให้บุตรได้รับการศึกษาด้วย นอกจากนี้ Baali^๔

^๑Irving Krauss, "Sources of Educational Aspiration Among Working Class Youth," American Sociological Review 29 (December 1964) : 868.

^๒Elroy, "An Analysis of Selected Characteristics of 1967-UIWA High School Seniors and Their Choices of An Institution Officing Post High School Education," p. 2966.

^๓Willam H. Sewell and Vimol P. Shah, "Parentals' Educational and Children's Educational Aspiration and Achievement," American Sociological Review 33 (April 1968) : 208.

^๔Fuad Baali, "Educational Aspiration among Collage Girls in Irag," Sociology and Social Research 51 (July 1967) : 489.

ได้ศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหวังในการศึกษาของนักเรียนหญิงในประเทศอิตาลีพบว่าการศึกษาของบิดามีความสัมพันธ์โดยตรงกับความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตรหญิง นั่นคือบิดาของนักเรียนหญิงที่ได้รับการศึกษาสูงบุตรจะมุ่งหวังในการศึกษาสูงด้วย ส่วนการศึกษาในประเทศไทยนั้น ชวัญใจ เลอจันทร^๑ ได้ศึกษาการเลื่อนฐานะทางสังคมของประชากรไทยในชนบทพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาดำเนินมากบุตรจะมีการศึกษาดำเนินด้วย และเช่นเดียวกันหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับสูงบุตรก็จะมีการศึกษาสูงด้วย และจุมพล หนีพานิซ^๒ พบว่านักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์มีความมุ่งหวังที่จะศึกษาดำเนินแพทย์ไม่แตกต่างกันระหว่างนักเรียนที่บิดามารดาได้รับการศึกษาสูงและการศึกษาดำเนินส่วนแผนกศิลป์นั้นนักเรียนที่บิดาได้รับการศึกษาสูงและการศึกษาดำเนินเลือกศึกษาดำเนินนิติศาสตร์ไม่แตกต่างกัน และสมุท นุชนารถ^๓ ได้ศึกษาคำนิยมทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา ๒๕๑๓ พบว่านักเรียนที่บิดาได้รับการศึกษาระดับต่ำปานกลาง และสูงมีคำนิยมสูงสุดต่อวิชาวิทยาศาสตร์เป็นลำดับที่ ๑ นิติศาสตร์เป็นลำดับที่ ๒ และเกษตรศาสตร์เป็นลำดับที่ ๓ เหมือนกันทั้ง ๓ กลุ่ม

๑.๒ ความมุ่งหวังในอาชีพ เบญจา จิรภัทรพิมล^๔ ได้อ้างถึงการศึกษาของ Kuvlesky และ Ohlendorf ซึ่งได้กล่าวถึงการศึกษาเรื่องความมุ่งหวังในอาชีพในประเทศสหรัฐอเมริกาส่วนมากพบว่าระดับความมุ่งหวังทางอาชีพของเด็กและระดับการศึกษาของบิดามารดา

^๑ชวัญใจ เลอจันทร, "การเลื่อนฐานะทางสังคมของประชากรไทยในชนบท" (วิทยานิพนธ์ปริชิตมหาบัณฑิต แผนกสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๗๒.

^๒จุมพล หนีพานิซ, "แผนการศึกษาต่อและประกอบอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.๕," หน้า ๑๕๔.

^๓สมุท นุชนารถ, "คำนิยมทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา ๒๕๑๓" (ปริชิตนิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, ๒๕๑๔), หน้า ๑๑๒.

^๔เบญจา จิรภัทรพิมล, "ความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ ๑ และปีที่ ๔," หน้า ๕ อ้างจาก William P. Kuvlesky and George W. Ohlendorf "A Bibliography of the Literature on Occupational Aspiration and Expectation," College Station : Texas A & M University, Department of Agricultural Economic and Sociology, Information Report. pp. 65-73.

มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในเรื่องนี้ Foster^๑ ได้พยายามอธิบายระดับความมุ่งหวังโดยอาศัยสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งวัดได้จากการศึกษาและอาชีพของบิดา พบว่าปัจจัยทางครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งนอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นอีก เช่นการศึกษาของบิดา สำหรับการศึกษาในประเทศไทย เบญจา จิรภัทรพิมล^๒ พบว่านักศึกษาที่บิดาได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามุ่งหวังที่จะประกอบอาชีพกลุ่มผู้ปฏิบัติงานอาชีพวิชาชีพและอื่น ๆ ส่วนนักศึกษาที่บิดาได้รับการศึกษาระดับต่ำกว่าหรือไม่ได้รับการศึกษาเลยมุ่งหวังประกอบอาชีพวิชาชีพและโดยเฉพาะอาชีพที่เกี่ยวกับการบริหารในอัตราที่สูงกว่านักศึกษาที่บิดาได้รับการศึกษาสูงกว่านี้ นอกจากนี้ จุมพล หนีมพานิช^๓ พบว่านักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์ที่บิดาได้รับการศึกษาระดับสูงมุ่งหวังประกอบอาชีพแพทย์มากกว่านักเรียนที่บิดาได้รับการศึกษาระดับปานกลาง และนักเรียนที่มุ่งหวังประกอบอาชีพวิศวกรปรากฏว่าการศึกษาของบิดาไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนแผนกศิลปะมุ่งหวังอาชีพข้าราชการปกครองไม่แตกต่างกัน เมื่อบิดาได้รับการศึกษาต่างกัน

๒. ผลการเรียนรู้ จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวกับผลการเรียนและความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพพบว่าผลการเรียนมีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพ

๒.๑ ความมุ่งหวังในการศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าของ Mora^๔ ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับความมุ่งหวังของนักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันพบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดีจะมีระดับความมุ่งหวังใกล้เคียงกับความสามารถของตน ในขณะที่นักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและต่ำจะมีความมุ่งหวังเกินความจริง จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหวังในการศึกษา . . .

^๑Phillip Foster, Education and Social Change in Ghana. (London: Routledge and Kegan Paul, 1965), p. 290.

^๒เบญจา จิรภัทรพิมล, "ความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ ๑ และปีที่ ๔," หน้า ๖๔.

^๓จุมพล หนีมพานิช, "แผนการศึกษาต่อและประกอบอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.๕," หน้า ๑๕๘.

^๔Angel R. Mora, "The Relationship between the level Aspiration and Some Group and Individual Variables," Dissertation Abstracts 16 (November 1956) : 2206.

ในประเทศไทย โดยจุมพล หนีพพานิช^๑ พบว่านักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์ที่มีผลการเรียนดีจะมุ่งหวังศึกษาแพทย์ นักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและต่ำจะมุ่งหวังศึกษาริชารวิชาวิศวกรรมศาสตร์ ส่วนนักเรียนแผนกศิลป์ที่มีผลการเรียนดีจะมุ่งหวังศึกษาริชานิติศาสตร์ นักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและต่ำมุ่งหวังศึกษาริชารัฐศาสตร์ และสมุทร นุชนารถ^๒ พบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำและผลการเรียนปานกลางมีค่านิยมสูงสุดต่อวิชารัฐศาสตร์ ส่วนนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีค่านิยมสูงสุดต่อวิชาแพทยศาสตร์

๒.๒ ความมุ่งหวังในอาชีพ Perrone^๓ พบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดีและมีปัญหาส่วนตัวน้อยจะมีจุดมุ่งหมายในการประกอบอาชีพ เพื่อสนองความพอใจและเพื่อแสดงความสามารถของตนมาก ในทางตรงกันข้ามนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำและมีปัญหาส่วนตัวมากจะมุ่งหวังอาชีพที่แสดงความสามารถของตนน้อย Eaddy^๔ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนจะมีความสัมพันธ์กับเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับการศึกษานในประเทศไทยนั้น เบญจา จิรภัทรพิมล^๕ พบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดีส่วนใหญ่มุ่งปรารถนาที่จะประกอบอาชีพที่ใช้วิชาชีพมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลาง สำหรับอาชีพรองที่นักเรียนที่มีผลการเรียนดีมุ่งปรารถนาคืออาชีพเสมียนพนักงาน ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า นักรัฐประศาสนศาสตร์และผู้จัดการ ส่วนนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางมุ่งปรารถนาอาชีพนักรัฐประศาสนศาสตร์และผู้จัดการ ผู้ปฏิบัติงานการค้า เสมียนบริการและอาชีพรับราชการ และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำส่วนใหญ่มุ่งปรารถนาอาชีพใช้วิชาชีพ

^๑จุมพล หนีพพานิช, "แผนการศึกษาต่อและประกอบอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.๕," หน้า ๕๖.

^๒สมุทร นุชนารถ, "ค่านิยมทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา ๒๕๑๓," หน้า ๑๑๑.

^๓Phillip A.Perrone, "Value and Occupational Preferences of Junior High School Girls, The Personnel and Guidance Journal 44 (November 1965): 255.

^๔Vanik Silas Eaddy, "The Influence of Selected Factors on the Vocational Choices of Vocational Agricultural Students in Louisiana," Dissertation Abstracts 29 (March 1969) : 2958-2959.

^๕เบญจา จิรภัทรพิมล, "ความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ ๑ และปีที่ ๔," หน้า ๖๐.

ค. ปัจจัยทางประชากร

๑. เพศ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพ ได้มีผู้ศึกษาอยู่บ้างและพบว่าเพศ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้ความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพแตกต่างกัน กล่าวคือ ด้านความมุ่งหวังในการศึกษา จุมพล หนีมพานิช^๑ ได้อ้างถึงการศึกษาของ Charles ว่าส่วนใหญ่ นักเรียนชายจะมีการวางแผนการศึกษามากกว่านักเรียนหญิง

ในด้านความมุ่งหวังในอาชีพนั้น Gribbons และ Lohnes^๒ ได้ศึกษาการเปลี่ยนค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเมืองบอสตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่านักเรียนหญิงนิยมเลือกอาชีพที่ติดต่อกับบุคคลและอาชีพรับใช้สังคม ส่วนนักเรียนชายนิยมเลือกอาชีพที่มีรายได้และมีเกียรติสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมุท นุชนารถ^๓ ที่พบว่านักเรียนชายมีค่านิยมต่อวิชารัฐศาสตร์เป็นลำดับ ๑ โดยอาจเป็น เพราะนักเรียนชายมีค่านิยมสูงในอาชีพเกี่ยวกับการปกครอง มีอำนาจ มีรายได้และมีเกียรติ ส่วนนักเรียนหญิงมีค่านิยมต่อวิชาพยาบาลเป็นลำดับ ๑ โดยอาจเป็น เพราะนักเรียนหญิงมีความเสียสละ อดทน และต้องการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์

๒. ขนาดของครอบครัว โดยทั่วไปครอบครัวขนาดเล็กบุตรน่าจะมีโอกาสศึกษาต่อมากกว่าครอบครัวขนาดใหญ่ ในขณะที่เดียวกันบุตรที่มาจากครอบครัวขนาดเล็กน่าจะมีมุ่งหวังในการศึกษาและมุ่งหวังในอาชีพสูงกว่าบุตรในครอบครัวขนาดใหญ่ เพราะมั่นใจว่าบิดามารดาสามารถ

^๑จุมพล หนีมพานิช, "แผนการศึกษาต่อและประกอบอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.๕," หน้า ๘. อ้างจากMehan Robert Charles, "Educational and Occupational Plans of Arizona High School Graduates and Factors Influencing Their Selections," 1972.

^๒Warren D. Gribbons and Paul R. Lohnes, "Shift in Adolescents Vocational Values," The Personnel and Guidance Journal 44 (November 1965) : 251.

^๓สมุท นุชนารถ, "ค่านิยมทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา ๒๕๑๓," หน้า ๘๖-๘๗.

สนับสนุนได้ จากการศึกษาของชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา^๑ พบว่าบุตรในครอบครัวขนาดเล็กจะมีโอกาสศึกษาต่อมากที่สุด และ Tomasson^๒ ได้ศึกษาบุคคลที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมชั้นสูงในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าผู้ที่สามารถเลื่อนระดับฐานะทางสังคมได้ดีคือผู้ที่มีครอบครัวที่มีบุตรจำนวน ๒-๓ คน จากการศึกษาดังกล่าวสนับสนุนทฤษฎี Social Capillarity ของ Dumont ที่ว่าขนาดครอบครัวเหมือนกับหลอดบรรจุของเหลว ซึ่งถ้าหากบรรจุของเหลวที่มีปริมาตรเท่ากันลงในหลอดที่มีขนาดเล็กกว่าของเหลวก็จะมียกระดับสูงกว่าการบรรจุลงในหลอดที่มีขนาดใหญ่กว่า ซึ่งเปรียบเสมือนครอบครัวขนาดเล็กซึ่งสมาชิกของครอบครัวย่อมมีโอกาสจะเลื่อนฐานะทางสังคมได้ดีกว่าครอบครัวขนาดใหญ่^๓

๓. ลำดับที่ของบุตร จากการศึกษาของชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา^๔ พบว่าเด็กที่เป็นบุตรคนเดียวของบิดามารดามีโอกาสศึกษาต่อมากที่สุด รองลงมาคือเด็กที่เป็นบุตรคนเล็กและบุตรคนโต ส่วนเด็กที่เป็นบุตรคนกลางมีโอกาสศึกษาต่อน้อยที่สุด

๔. สถานภาพการย้ายถิ่นของบิดามารดา จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการย้ายถิ่นของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตร จากการศึกษาของนภดล คุ่มประวีติ^๕ พบว่าครอบครัวที่เคยย้ายถิ่นมากกว่า ๓ ครั้งต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาสูงกว่าผู้ที่ย้ายถิ่นน้อยหรือไม่เคยย้ายถิ่นเลย

ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา, "ปัจจัยที่ทำให้เด็กวัยรุ่นไทยในชนบทเลือกทำงานหรือศึกษาต่อหลังจากการศึกษาภาคบังคับ," หน้า ๔๔.

^๒Richard F. Tomasson, "Social Mobility and Family Size in Two High Status Population," Eugenics Quarterly XIII (1966) : 119-120.

^๓นภดล คุ่มประวีติ, "ความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทยเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), หน้า ๑๖.

^๔ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา, "ปัจจัยที่ทำให้เด็กวัยรุ่นไทยในชนบทเลือกทำงานหรือศึกษาต่อหลังจากการศึกษาภาคบังคับ," หน้า ๔๔.

^๕นภดล คุ่มประวีติ, "ความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทยเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร," หน้า ๗๐.

๔. สถานภาพสมรสของบิดามารดา ได้มีผู้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของสถานภาพสมรสของบิดามารดากับความมุ่งหวังในอาชีพอยู่บ้างแต่ก็ไม่พบว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันกล่าวคือจากการศึกษาของ Cook^๑ พบว่าสถานภาพสมรสของบิดามารดาและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญและการศึกษาของสมุทร นุชนารถ^๒ ก็พบในทำนองเดียวกัน

แนวความคิดสำคัญในวิทยานิพนธ์

สมมุติฐานสำคัญ

"นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมี ความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น"

สมมุติฐานย่อย

๑. นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมี ความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่บิดาประกอบอาชีพเดียวกัน
๒. นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมี ความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่บิดาได้รับการศึกษาระดับเดียวกัน
๓. นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมี ความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่มีผลการเรียนระดับเดียวกัน
๔. นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมี ความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่มีเพศเดียวกัน

^๑Walter Roy Cook, "Factors Associated with the Occupational Choices of Young Man," Dissertation Abstracts 28 (August 1967) : 799.

^๒สมุทร นุชนารถ, "ค่านิยมทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา ๒๕๑๓," หน้า ๑๐๓.

๕. นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมีความมุ่งมั่นในการศึกษาและความมุ่งมั่นในอาชีพสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่มีขนาดครอบครัวเท่ากัน

๖. นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมีความมุ่งมั่นในการศึกษาและความมุ่งมั่นในอาชีพสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่เป็นบุตรลำดับที่เดียวกัน

๗. นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมีความมุ่งมั่นในการศึกษาและความมุ่งมั่นในอาชีพสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่บิดามารดามีสถานภาพการย้ายถิ่นเหมือนกัน

๘. นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมีความมุ่งมั่นในการศึกษาและความมุ่งมั่นในอาชีพสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสเหมือนกัน

๙. นักเรียนผู้ย้ายถิ่นน่าจะมีความมุ่งมั่นในการศึกษาและความมุ่งมั่นในอาชีพสูงกว่านักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นที่บิดามีอายุเท่ากัน

ขอบเขตในการศึกษาและปัจจัยสำคัญที่พิจารณาประกอบ

การศึกษาความมุ่งมั่นในการศึกษาและความมุ่งมั่นในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่นในกรุงเทพมหานครนี้ ศึกษาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะในกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งปัจจัยที่ใช้ประกอบในการศึกษาออก ๓ ประเภท ดังนี้

- ก. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพของบิดา
- ข. ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การศึกษาของบิดาและผลการเรียนของนักเรียน
- ค. ปัจจัยทางประชากร ได้แก่ เพศ ขนาดครอบครัว ลำดับที่ของบุตร สถานภาพการย้ายถิ่นของบิดามารดา สถานภาพสมรสของบิดามารดา และ อายุของบิดา

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

ในการศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความมุ่งมั่นในการศึกษาและความมุ่งมั่นในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่นในกรุงเทพมหานคร เหตุผลที่ทำการศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งมั่นในการศึกษาและความมุ่งมั่นในอาชีพระหว่างผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่น

เนื่องจากได้มีผู้ศึกษาความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพของประชากรในกลุ่มต่าง ๆ มากมาย แต่มีเพียงส่วนน้อยหรือเกือบไม่มีเลยที่ได้ศึกษาระหว่างกลุ่มผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่น และที่ได้ศึกษาไว้ก็เป็นไปโดยกว้าง ๆ มิได้นำปัจจัยต่าง ๆ มาพิจารณาให้เห็น การศึกษานี้จึงต้องการทราบความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพของผู้ย้ายถิ่นและผู้ไม่ย้ายถิ่นว่าแตกต่างกันหรือไม่ เพียงใด โดยนำปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังดังกล่าวมาพิจารณาประกอบเพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยมีแบ่งเป็น ๓ ประการ คือ

๑. ประโยชน์ทางวิชาการ คือ ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความมุ่งหวังในการศึกษาและอาชีพ และแสดงให้เห็นว่าความมุ่งหวังในการศึกษาและความมุ่งหวังในอาชีพของนักเรียนผู้ย้ายถิ่นและนักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่นแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร และมีปัจจัยอะไรเกี่ยวข้องทำให้ความมุ่งหวังแตกต่างกันหรือไม่แตกต่างกัน

๒. ประโยชน์ในทางปฏิบัติ คือ เป็นประโยชน์ในการวางนโยบายขยายการศึกษาและขยายงานอาชีพในระดับต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคให้เท่าเทียมกันกับในกรุงเทพฯ เพื่อสกัดกั้นการย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพฯ

๓. ประโยชน์อื่น ๆ ผลการวิจัยนี้อาจเป็นประโยชน์ในการศึกษาในโครงการวิจัยอื่น ๆ รวมทั้งเป็นแนวทางให้กับผู้ที่ศึกษาในลักษณะคล้ายคลึงกับการวิจัยนี้

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

ความมุ่งหวังในการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่บุคคลนั้นต้องการ

ความมุ่งหวังในอาชีพ หมายถึง อาชีพที่บุคคลมีความประสงค์จะทำโดยที่บุคคลนั้นยังอาจ

จะเล็งเห็นหรืออาจจะไม่เล็งเห็นคุณค่าที่แท้จริงในอาชีพนั้นก็ตาม^๑

^๑Francis G. Caro and Terence C. Philblad, "Aspiration and Expectation: A Re-examination of the Bases for Social Class Differences in the Occupational Orientations of the Male High School Students," Sociology and Social Research 49 (July 1965) : 466.

นักเรียนผู้ย้ายถิ่น หมายถึง นักเรียนที่เกิดในต่างจังหวัดและปัจจุบันอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร

นักเรียนผู้ไม่ย้ายถิ่น หมายถึง นักเรียนที่เกิดในกรุงเทพมหานคร

ผลการเรียน หมายถึง คะแนนสอบไล่ของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในที่นี้แบ่งคะแนนเป็น ๔ กลุ่ม คือ ดีมาก ดี ปานกลาง และต่ำ ตามคะแนนสอบไล่ของนักเรียนโดยอาศัยเกณฑ์การแบ่งของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

<u>ผลการเรียน</u>	<u>คะแนนเฉลี่ย</u>	<u>ร้อยละ</u>
ดีมาก	๔.๐๐-๓.๐๐	๑๐๐.๐๐-๘๐.๐๐
ดี	๒.๙๙-๒.๕๐	๗๙.๙๙-๗๐.๐๐
ปานกลาง	๒.๓๙-๑.๗๐	๖๙.๙๙-๖๐.๐๐
ต่ำ	๑.๖๙-๑.๐๐	๕๙.๙๙-๕๐.๐๐

อาชีพ หมายถึง การกระทำการทางเศรษฐกิจเพื่อหาเงินมาเลี้ยงชีพ^๑ และได้แบ่งประเภทไว้ดังนี้

๑. ผู้ปฏิบัติงานอาชีพวิชาชีพและอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หมายถึง อาชีพเกี่ยวกับแพทย์ อาชีพเกี่ยวกับการสอน อาชีพเกี่ยวกับการช่าง อาชีพเกี่ยวกับบัญชี อาชีพเกี่ยวกับเศรษฐกิจ อาชีพเกี่ยวกับด้านกฎหมาย อาชีพเกี่ยวกับสังคม อาชีพเกี่ยวกับศิลปะและงานฝีมือ อาชีพเกี่ยวกับสื่อมวลชน อาชีพเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ และอาชีพเกี่ยวกับการเมืองและการต่างประเทศ

๒. นักรัฐประศาสนศาสตร์และผู้จัดการ หมายถึง อาชีพเกี่ยวกับนักบริหารและอาชีพเกี่ยวกับการปกครอง

๓. เสมียนพนักงาน หมายถึง อาชีพเกี่ยวกับธนาคารและอาชีพเกี่ยวกับเลขานุการ

^๑สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๐๓ อ้างถึงใน เบญจางิรภัทรพิมล, "ความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ ๑ และปีที่ ๔," หน้า ๑๔.

๔. ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า หมายถึง อาชีพเกี่ยวกับการค้าขาย และอาชีพเกี่ยวกับพนักงานขาย
๕. เกษตรกรและชาวประมง หมายถึง อาชีพเกี่ยวกับการเกษตรและการประมงทั้งหมด
๖. นักบริการ หมายถึง อาชีพเกี่ยวกับการให้บริการต่าง ๆ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบิน ทหาร ตำรวจ
๗. อาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ได้จัดเข้าประเภทใดประเภทหนึ่ง (ไม่ได้ระบุตำแหน่ง)

ค่าเฉลี่ยความมุ่งหวังในการศึกษา หมายถึง จำนวนปีเฉลี่ยที่มุ่งหวังจะศึกษาหมายรวมถึง การศึกษาทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโทและสูงกว่า ยกเว้นการศึกษาอื่น ๆ

ค่าเฉลี่ยความมุ่งหวังในอาชีพ หมายถึง ระดับความมุ่งหวังในอาชีพต่าง ๆ โดยได้จัดกลุ่มอาชีพตามลักษณะคล้ายคลึงกันเป็น ๔ กลุ่มอาชีพ และนำคะแนนความมีเกียรติในอาชีพตามมาตรฐานสากลของอาชีพต่าง ๆ^๑ (Standard International Occupational Prestige Scale) แต่ละอาชีพมาหาค่าเฉลี่ยเป็นรายกลุ่มอาชีพ และจัดอันดับกลุ่มอาชีพจาก ๑-๔ แล้วให้คะแนนอันดับอาชีพ (rank) ดังนี้

005830

อันดับที่		คะแนนเฉลี่ยความมีเกียรติ	คะแนนอันดับอาชีพ (rank)
๑.	อาชีพเกี่ยวกับการแพทย์วิทยาศาสตร์	๖๔	๔
๒.	อาชีพเกี่ยวกับสถาปนิก วิศวกร	๖๓	๕
๓.	อาชีพเกี่ยวกับกฎหมาย การเมือง บริหาร การปกครอง ทหาร ตำรวจ	๖๒	๗
๔.	อาชีพเกี่ยวกับการสอน	๖๑	๖
๕.	อาชีพเกี่ยวกับสังคม ศิลป์ สื่อมวลชน เลขานุการ	๕๘	๕
๖.	อาชีพเกี่ยวกับบัญชี เศรษฐกิจ ธนาคาร	๕๖	๔

^๑Donald J. Treiman, "Problems of Concepts and Measurement in the Comparative Study of Occupational Mobility" Social Sciences Research 4 (1975) : 202-227.

<u>อันดับที่</u>		<u>คะแนนเฉลี่ยความมีเกียรติ</u>	<u>คะแนนอันดับอาชีพ (rank)</u>
๗.	อาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ	๕๕	๓
๘.	อาชีพเกี่ยวกับการค้า ธุรกิจเอกชน	๔๐	๒
๙.	อาชีพเกี่ยวกับการเกษตร	๓๔	๑

อาชีพวิชาชีพ หมายถึง อาชีพเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงานอาชีพวิชาชีพและอาชีพอื่น ๆ นักรัฐประศาสน-
ศาสตร์และผู้จัดการ เสมียนพนักงาน และข้าราชการบำนาญ

อาชีพกรรมอาชีพ หมายถึง อาชีพเกี่ยวกับการค้า การเกษตร บริการ และลูกจ้าง

ขนาดของครอบครัว หมายถึง จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา ในที่นี้จำแนกเป็นครอบครัว
ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวนพี่น้อง ๑-๒ คน, ๓-๕ คน และ ๖ คนขึ้นไปตาม
ลำดับ